

ODLOŽEN VPIS

"Manj bo škode, če je še eno leto v vrtcu"

V povprečju eden do največ sedmih odlogov vpisa v prvi razred, največkrat za rojene decembra. Predhodni vpisi so redki.

Irma Hus / Ljubljana

29. 1. 2015, 09:0

Foto: Anže Petkovšek

Odlog možen tudi med letom

Po zakonu morajo starši v prvi razred vpisati otroke, ki bodo v koledarskem letu, v katerem bodo začeli obiskovati šolo, dopolnili starost šest let. Če starši ali zdravstvena služba predlagajo odložitev šolanja, je ugotavljanje pripravljenosti otroka za vstop v šolo obvezno. Odločitev na podlagi mnenja strokovne komisije, ki jo sestavljajo šolski zdravnik, svetovalni delavec ter vzgojitelj oziroma učitelj, sprejme ravnatelj, ki mora izdati upravno odločbo, s katero starše obvesti o začetku šolanja oziroma odložitvi.

"Zakon omogoča, da se otroku iz zdravstvenih in drugih razlogov odloži šolanje tudi med šolskim letom, ko je otrok že v prvem razredu," pojasnjujejo na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. Predlog v tem primeru lahko podajo starši, šolska svetovalna ali zdravstvena služba.

Začetek februarja bo na osnovnih šolah potekal vpis v prve razrede za otroke, rojene leta 2009. Če otrok ni pripravljen za vstop v šolo, je mogoče na podlagi zakona o osnovni šoli začetek šolanja preložiti za eno leto.

PREBERITE TUDI: Prihajajo "baby boom" generacije (prihajajo-boom-generacije-clanek-244156)

Večinoma rojeni konec decembra

Ministrstvo informacij o tem, koliko otrok se v prvi razred vpiše z enoletnim zamikom, ne zbira. Po podatkih

osnovnih šol se za vpis v prvi razred odloži povprečno za enega do največ sedem otrok na generacijo, odvisno od velikosti šole. "Za odložitev prosijo starši, kot razlog pa navajajo težave otrok s pozornostjo, nemir, pogoste bolezni, podkrepjene z mnenjem osebnega zdravnika ali vzgojitelja," pravi šolska pedagoginja Polona Lipovec z OŠ Valentina Vodnika v Ljubljani, kjer imajo v povprečju tri do pet odloženih vpisov na leto.

"Na naši šoli je skoraj vsako leto kakšen odložen vpis v 1. razred," pojasnjuje Nada Paj, ravnateljica OŠ Šentvid. "To so posamezni primeri, le enkrat se nam je zgodilo, da jih je bilo pet. Vsi ti otroci so bili rojeni proti koncu decembra." Na OŠ Hinka Smrekarja v povprečju vpis v prvi razred odložijo petim do sedmim otrokom.

Predhodni vpisi so izjema

Predhodnih vpisov je manj, do en primer na leto. "Izredno redko se zgodi, da starši predlagajo predčasen vpis in da ga dejansko dovolimo," pojasnjuje Pajeva. "V zadnjih desetih letih smo imeli dva taka primera."

Pomembna je tudi čustvena in socialna zrelost

Tudi če je otrok nadpovprečno inteligenčen, to še ne pomeni, da je socialno in čustveno zrel za šolo. V predšolskem obdobju se socialnega in čustvenega razvoja ne da tako vzpodbujati, kot to lahko počnemo npr. s pisanjem ali branjem. Čustveni in socialni razvoj sta odvisna tudi od otrokovega temperamenta, torej genskih zasnov, osebnostnih značilnosti otroka, čustveno adekvatnega okolja, možnosti socialnih stikov in seveda tudi odzivov tako staršev, vzgojiteljev kot vrstnikov na otrokove potrebe in danosti.

Zdenka Zalokar Divjak,
psihologinja in logoterapevtka

Pri razlogih za odlog vpisa v prvi razred gre navadno za prepletanje zdravstvenih in razvojnih pomanjkljivosti. "Na otrokov osebnostni razvoj je potrebno gledati iz vidika telesne, socialne, čustvene in intelektualne zrelosti," pojasnjuje psihologinja in logoterapevtka Zdenka Zalokar Divjak. "Že vsak otrok je enkratno osebnost, vse našteje zrelosti pa največkrat ne sovpadajo z otrokovo kronološko starostjo. Ravno pri otrocih, ki dopolnijo v decembru kronološko starost šestih let in so po zakonu že šoloobvezni, opažamo največji razkorak med omenjenimi pokazatelji otrokove zrelosti." V svojem dolgoletnem delu z otroci ugotavlja, da vzgojiteljice in starši največkrat gledajo otrokove sposobnosti, torej, ali že bere, piše in ga zanima mnogo stvari, sploh če ima starejše brate in sestre. Dostikrat celo za januarsko rojene otroke svetujejo, da naj jih zaradi teh sposobnosti kar všolajo, a Zalokarjeva staršem svetuje, naj čim bolj celostno pogledajo svojega otroka, se posvetujejo z vzgojiteljico ali še s kakšnim strokovnjakom.

K razlogom za odložitev šolanja spadajo še klinični pokazatelji, kot so zakasnel govorni razvoj, nevzpodbudno okolje za otrokov duševni razvoj, razvojne motnje, hiperkinetični sindrom, dolgotrajne bolezni, težka prilagodljivost otroka na nove situacije in ljudi in travmatična doživetja. "Vsekakor otroku naredimo manjšo škodo, če ga pustimo še eno leto v vrtcu, kot da ga prezgodaj všolamo," poudarja Zalokarjeva.

Manj navodil in več domišljije

Zalokarjeva sicer spada med tiste strokovnjake, ki niso bili naklonjeni predlogom za všolanje šestletnih otrok. "Šestletni otrok je razvojno gledano še v obdobju, ko je njegova notranjost na višku domišljije, živi s svojem svetu in potrebuje čas, da se počasi vključi v realnost, obveznosti in odgovornosti," razloge za nasprotovanje navaja Zalokarjeva. "Otrok naj bi preko igre, druženja z vrstniki in tudi odraslimi zadovoljeval vse potrebe, ki jih njegova notranjost v tem obdobju potrebuje. Sedaj pa imamo generacije otrok, ki jim je že v prvem razredu dolgčas, ker so starši, učitelji prevzeli vlogo njihovih akterjev za življenje."

Otroke je, kot pravi, potrebno nenehno "zaposlovati", se z njimi "ukvarjati" in otroci se odzivajo kot avtomati. "Ko zmanjka njihovih vzpodbujevalcev, zmanjka tudi njihove motivacije, da bi sami kaj počeli, si izmislili, ustvarjali," poudarja. "Želim povedati, da je bil njihov naravni mehanizem domišljije in ustvarjalnosti umetno presekan in sedaj čakajo samo na navodila."

Preveč dejavnosti, premalo s starši

Po besedah Zalokarjeve obstaja še cel kup drugih težav. Ker se že takoj z všolanjem začne pisanje in ker je pri

mного otrocih finomotorika še okorna, jih starši silijo k vadbi, prav tako je z branjem, računanjem. "Starši presedijo celo popoldneve in delajo z otroki, ob tem jim še učitelji vzbujajo slabo vest, ker če se ne bodo ukvarjal z otrokom, to pomeni, da so slabi starši. Ustvari se začaran krog, otrok pa ne mara več šole, nalog," pravi psihologinja. "Poten se tu še ambicije staršev, da mora biti otrok vsaj na dveh, treh ali več obšolskih dejavnostih, namesto da bi bil vsaj popoldan doma in se v miru igral in delal za šolo. Naši otroci se preprosto iztrošijo že v prvih letih vžolanja. Otroštvo pa je samo eno, le zakaj vsi psihoterapevti toliko govorimo o vplivih vseh akterjev v najzgodnejšem obdobju? Najbrž zato, ker je to najbolj pomembno obdobje v življenju, zato je potrebno zaščititi otroštvo."